

De provincieraadsverkiezingen van 13 oktober 1985

---

door Danny TOELEN,

Assistent aan de Afdeling Bestuurswetenschap
van de Katholieke Universiteit Leuven.

★

Inleiding.

Bij de ontbinding van de Wetgevende Kamers werden, op basis van artikel 56 quater van de Grondwet, de provincieraden door de Koning ontbonden. Dit had tot gevolg dat men op 13 oktober 1985 naar de stembus trok om naast de verkiezing van de leden van de Kamer en de Senaat ook de leden van de provincieraad te verkiezen.

In onderstaand artikel wordt speciaal stil gestaan bij de uitslagen van de provincieraadsverkiezingen, want al te vaak worden zij in het politiek gebeuren en dan ook door de pers in de schaduw geplaatst van de nationale verkiezingsuitslagen. Nochtans zou het provinciale bestuursniveau in de toekomst wel eens aan belang kunnen winnen, wanneer het principe van decentralisatie, dat in het regeerprogramma van Martens VI werd opgenomen, concreet zou worden uitgewerkt in de zin van een decentralisatie van bevoegdheden naar de provincie toe.

Dit artikel sluit aan bij de vorige beschrijvingen van de uitslagen der provincieraadsverkiezingen die in de speciale verkiezingsnummers van Res Publica zijn opgenomen (1). Het neemt er ook het stramien van over ; zij het dat de volgorde van de provincies vervangen wordt door de meer logische : noord-centrum-zuid volgorde (2).

---

(1) Zie de artikels :

R. COSTARD, « Les élections des conseils provinciaux (de 1971) », in *Res Publica*, 1972, nr. 4, blz. 667-724.

R. COSTARD, « Les élections des conseils provinciaux (de 1974) », in *Res Publica*, 1974, nr. 3-4, blz. 547-572.

X. MABILLE, « Les élections des conseils provinciaux (de 1981) », in *Res Publica*, 1982, nr. 1, blz. 195-205.

(2) Zie W. DEWACHTER, *Politieke kaart van België. Atlas van de parlementsverkiezingen van 31 maart 1968*, Antwerpen, 1969, blz. 75-79.

Analyse per provincie

1. Provincie West-Vlaanderen.

In deze provincie zijn de PVV en de VU de grote verliezers van de provinciale verkiezingen. Ze verliezen flink, zowel naar aantal stemmen, in percentage van het aantal geldige stemmen (resp. negatief saldo

Provincie West-Vlaanderen

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	763.598		777.428	
Blanco en ongeldige stemmen	68.297	8,94	65.688	8,44
Geldige stemmen	695.301	91,06	711.740	91,55
SP	141.657	20,37	173.095	24,32
VU	116.679	16,78	93.058	13,07
CVP	249.796	35,92	266.551	37,45
PVV	144.945	20,54	115.228	16,19
Andere lijsten	42.224*	6,07	22.434	8,96 3,15
(Agalev)			41.374	5,81

* De stemmen van Agalev Inbegrepen.

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten

	1981	1985
SP	19	24
VU	14	11
CVP	37	39
PVV	19	14
Agalev	1	2
	90	90

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
CVP	4	4
SP	2	2

— 4,35 % en — 3,71 %), als naar het aantal zetels. De PVV verliest vijf en de VU drie zetels in de West-Vlaamse provincieraad (3).

(3) Pos. saldo staat voor positief saldo ; neg. saldo voor negatief saldo.

De SP behaalt de grootste winst naar aantal stemmen en in percentage van het aantal geldige stemmen (positief saldo + 3,95 %). Ze behaalt hierdoor vijf provincieraadszetels meer t.o.v. de provinciale verkiezingen van 8 november 1981. De CVP wint 1,53 % van het aantal geldige stemmen en krijgt hierdoor twee provincieraadszetels bij.

Agalev wint bij deze verkiezingen een zetel bij, zodat deze partij met 5,81 % van het aantal geldige stemmen in West-Vlaanderen twee provincieraadszetels heeft.

De CVP en SP behouden na deze verkiezingen hun coalitie in de bestendige deputatie.

2. Provincie Oost-Vlaanderen.

In Oost-Vlaanderen halen de SP en de CVP winst ten nadele van de VU en de PVV.

Provincie Oost-Vlaanderen

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	942.261		953.448	
Blanco en ongeldige stemmen	66.216	7,02	64.283	6,74
Geldige stemmen	876.045	92,98	889.165	93,25
SP	169.920	19,39	201.646	22,68
VU	154.783	17,66	117.944	13,26
CVP	271.171	30,95	297.018	33,40
PVV	206.261	23,54	178.262	20,05
Andere lijsten	73.910*	8,43	36.045	10,60
(Agalev)			58.250	4,05

* De stemmen van Agalev inbegrepen.

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten

	1981	1985
SP	18	23
VU	17	12
CVP	30	34
PVV	23	19
Agalev	2	2
	90	90

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
CVP	4	4
PVV	2	2

De SP en de CVP behalen winst, zowel naar het aantal stemmen, in percentage van het aantal geldige stemmen (resp. positief saldo + 3,29 % en + 2,45 %) als naar aantal zetels (SP + 5 en CVP + 4).

Deze winst stemt grosso modo overeen met de achteruitgang van de VU en de PVV die respectievelijk 4,4 % en 3,49 % van het aantal geldige stemmen verliezen. Hierdoor raakt de VU vijf en de PVV vier provincieraadszetels kwijt.

Agalev behoudt met 6,55 % van het aantal geldige stemmen de twee provincieraadszetels die in 1981 behaald werden.

De coalitie tussen CVP en PVV in de bestendige deputatie blijft echter ongewijzigd behouden.

3. Provincie Antwerpen.

In de provincie Antwerpen behaalt Agalev zowel naar aantal stemmen, percentage van het aantal geldige stemmen (positief saldo + 3,22 %) als naar provincieraadszetels de grootste winst. Van de andere kleine partijen weet het Vlaams Blok zijn twee provincieraadszetels te behouden. Met de PvdA doet klein links (na het verlies van de provincieraadszetel van de KP in 1981) opnieuw zijn intreden in de Antwerpse provincieraad. Dit gebeurt niettegenstaande deze partij een licht verlies heeft aan stemmen, uitgedrukt in percentage van het aantal geldige stemmen een negatief saldo van — 0,83 %.

Van de grotere politieke partijen zijn het de SP en de CVP die vooruitgang maken. In percentage van het aantal geldige stemmen behalen ze resp. een positief saldo van + 2,33 % en + 2,02 %. Dit levert voor de SP een winst op van twee provincieraadszetels, terwijl de CVP er één bij wint.

Het stemmenverlies bij de provincieraadsverkiezingen wordt praktisch volledig gedragen door de VU en de PVV. Beide partijen moeten een flink aantal stemmen derven; uitgedrukt in percentage van het aantal geldige stemmen resp. een negatief saldo van — 2,62 % en — 3,48 %. Hierdoor raakt de VU vier provincieraadszetels en de PVV drie zetels kwijt.

De winnaars bij de grote partijen m.n. de CVP en de SP behouden hun coalitie in de bestendige deputatie.

PROVINCIERAADSVERKIEZINGEN VAN 13 OKTOBER 1985

311

Provincie Antwerpen

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	1.089.395		1.108.932	
Blanco en ongeldige stemmen	78.758	7,22	77.041	6,94
Geldige stemmen	1.010.637	92,78	1.031.891	93,05
SP	206.809	20,46	235.191	22,79
VU	157.466	15,58	133.770	12,96
CVP	311.729	30,84	399.098	32,86
PVV	182.359	18,04	150.316	14,56
Agalev	62.250	6,15	96.768	9,37
VI. Blok	34.451	3,40	43.318	4,19
PVDA	29.755	2,94	21.801	2,11
Overige lijsten	25.818	2,55	11.629	1,12

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten

	1981	1985
SP	20	22
VU	15	11
PVV	17	14
CVP	32	33
Agalev	4	7
VI. Blok	2	2
PVDA	—	1
	90	90

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
CVP	4	4
SP	2	2

4. Provincie Limburg.

De SP is bij de Limburgse provinciale verkiezingen de grote overwinnaar. Ze is de enige partij die vooruitgang maakt, zowel naar aantal stemmen, in percentage van het aantal geldige stemmen (positief saldo + 3,42 %) als naar zetels. Deze winst wordt extra gehonoreerd door haar intrede in de bestendige deputatie (coalitie met de CVP) met twee bestendige député's.

De CVP blijft ondanks het verlies van stemmen en in percentage van het aantal geldige stemmen (negatief saldo — 2,45 %) toch status quo wat het aantal provincieraadszetels betreft.

Verliezers bij de provinciale verkiezingen zijn de VU en de PVV. Zij verliezen resp. 1,79 % en 2,97 % van het aantal geldige stemmen, dit kost de VU één - en de PVV twee provincieraadszetels.

De andere lijsten boeken een aanzienlijke winst. Deze wordt echter grotendeels veroorzaakt door Agalev dat 22.991 stemmen of anders uitgedrukt 5,14 % van het aantal geldige stemmen behaalt. Deze partij kan echter geen provincieraadszetel in de wacht slepen.

In de lijn van de stemmenverschuivingen, treedt een coalitiewijziging in de bestendige deputatie op: de CVP-PVV coalitie wordt vervangen door een CVP-SP samengaan.

Provincie Limburg

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	458.678		480.965	
Blanco en ongeldige stemmen	36.696	8	33.898	7,03
Geldige stemmen	421.982	92	447.067	92,95
SP	98.234	23,27	119.366	26,69
VU	78.059	18,49	74.668	16,70
CVP	157.211	37,25	155.609	34,80
PVV	74.710	17,70	65.863	14,73
Andere lijsten	13.768*	3,26	8.570	7,05 1,91
Agalev			22.991	5,14

* De stemmen van Agalev inbegrepen.

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten

	1981	1985
SP	17	20
VU	13	12
PVV	12	10
CVP	28	28
	70	70

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
CVP	5	4
PVV	1	—
SP	—	2

PROVINCIERAADSVERKIEZINGEN VAN 13 OKTOBER 1985

313

5. Provincie Brabant.

Van de politieke formaties die in 1981 verkozen werden in de provincieraad zijn er vijf partijen die op alle drie de criteria winst boeken. Dit zijn de PRL en de twee partijen van resp. de christen-democratische

Provincie Brabant

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	1.402.607		1.393.659	
Blanco en ongeldige stemmen	104.239	7,43	116.348	8,34
Geldige stemmen	1.298.368	92,57	1.277.311	91,65
PRL	149.652	11,52	203.401	15,92
PS	124.818	9,61	148.943	11,66
PSC	85.405	6,57	100.388	7,86
FDF (in 1981 FDF-RW)	180.527	13,90	81.976	6,42
Ecolo	49.384	3,80	52.099	4,08
PVV	152.421	11,73	121.736	9,53
SP	112.372	8,65	128.111	10,03
CVP	181.971	14,01	206.844	16,19
VU	109.966	8,46	86.601	6,78
Agalev	21.492	1,65	45.089	3,53
UDRT-RAD	80.026	6,16	41.700	3,26
Andere lijsten	50.334	3,87	60.423	4,73

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten

	1981	1985
PS	10	12
SP	8	9
PRL	13	18
PVV	12	10
PSC	6	9
CVP	14	17
VU	8	7
FDF (in 1981 FDF-RW)	14	7
Agalev	—	1
UDRT-RAD	5	—
	90	90

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
SP	1	1
PS	1	1
CVP	1	1
PSC	1	1
PVV	1	1
PRL	1	1

en de socialistische familie. Vier partijen kennen een algemene terugval. Een enigszins beperkt verlies wordt geleden door de VU (negatief saldo — 1,68 %) en de PVV (negatief saldo — 2,2 %). Deze partijen verliezen hierdoor respectievelijk één en twee provincieraadszetels. De grootste verliezers van de provinciale verkiezingen in Brabant zijn echter het FDF (negatief saldo — 7,48 %) en RAD-UDRT (negatief saldo — 2,9 %). Het FDF verliest hierdoor de helft van haar zetels. Met zeven overblijvende zetels verliest ze haar (gedeelde) positie van grootste fractie in de provincieraad en valt terug naar een gedeelde voorlaatste plaats. Het RAD-UDRT verliest de vijf in 1981 veroverde zetels en verdwijnt uit de provincieraad.

Agalev behaalt zowel naar aantal stemmen als in percentage van de geldige stemmen ongeveer het dubbele t.o.v. 1981 en doet met één zetel zijn intrede in de provincieraad.

Ook Ecolo en de overige lijsten behalen een kleine vooruitgang (resp. positief saldo : + 0,28 %, + 0,86 %). Ecolo kan niettegenstaande het over de ganse provincie meer stemmen behaalt dan Agalev geen provincieraadszetels in de wacht slepen.

In de bestendige deputatie blijft de coalitie tussen de partijen van de christen-democratische, socialistische en liberale families behouden.

6. Provincie Henegouwen.

In de provincie Henegouwen maken de drie grote partijen PRL, PS en PSC allen vooruitgang wat het aantal stemmen betreft. Deze stemmenwinst valt met uitzondering van Ecolo ten nadele van de kleinere politieke formaties.

De PRL wint aan stemmen en percentage van de geldige stemmen (positief saldo + 1,81 %), hierdoor behaalt de partij twee zetels bij in de provincieraad.

De PS boekt ook vooruitgang wat het aantal stemmen en percentage van de geldige stemmen (positief saldo + 3,59 %) betreft. Dit levert de partij één zetel meer op. De PS versterkt hierdoor haar meerderheidspositie in de provincieraad. Deze positie maakt het mogelijk dat de bestendige deputatie van Henegouwen uitsluitend uit verkozenen van de PS bestaat.

Ook Ecolo weet haar positie in de provincieraad te versterken. Ecolo deed zijn intrede in de provincieraad in 1981 met één verkozene en weet dit nu, door een stijging van 2,4 % van het aantal geldige stemmen, uit te breiden met twee provincieraadszetels.

De PSC realiseert wel een vooruitgang naar aantal stemmen en uitgedrukt in percentage van de geldige stemmen (positief saldo + 2,44 %) maar blijft status quo wat de provincieraadszetels betreft.

De drie andere lijsten die vertegenwoordigd waren in de provincieraad verliezen allen hun provincieraadszetels (PCB — 2 zetels, RW — 2

Provincie Henegouwen

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	794.046		783.812	
Blanco en ongeldige stemmen	61.286	7,71	68.664	8,76
Geldige stemmen	732.760	92,28	715.148	91,24
PRL	134.756	18,39	144.472	20,20
PS	291.494	39,78	310.216	43,37
Ecolo	38.548	5,26	54.831	7,66
PSC	131.328	17,92	145.635	20,36
RW	30.603	4,17	—	—
PCB	47.173	8,03	31.076	4,34
Andere lijsten	58.858	6,43	28.918	4,04

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten

	1981	1985
PRL	19	21
PS	46	47
Ecolo	1	3
PSC	19	19
RW	2	—
PCB	2	—
Wallon	1	—
	90	90

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
PS	6	6

zetels, Wallon — 1 zetel). Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het RW in 1985 in Henegouwen niet meer aan de verkiezingen heeft deelgenomen (4).

Omwille van de absolute meerderheid voor de PS in de provincieraad blijft de bestendige deputatie ongewijzigd homogeen socialistisch.

(4) Alhoewel de RW-lijsten in 1981 in Henegouwen, Luik en Namen in nauwe relatie stonden tot het FDF, en dit in het kader van de Wallo-Brux-strategie, wordt hier toch van RW-lijsten gesproken om naar de eigenheid van de partij op langere termijn te verwijzen.

7. Provincie Namen.

De PRL, PS en PSC gaan vooruit zowel naar aantal stemmen, in percentage van het aantal geldige stemmen (resp. positief saldo + 4 %, + 6,12 % en + 1,93 %) als naar aantal provincieraadszetels. De PS maakt de grootste winst en weet door een nieuwe coalitie met de PRL haar positie (PS 4 zetels - PRL 2 zetels) in de bestendige deputatie te versterken t.o.v. de vorige coalitie met de PSC (PS en PSC elk 3 zetels).

Ook Ecolo heeft een lichte vooruitgang naar aantal stemmen en in percentage van het aantal geldige stemmen (positief saldo + 0,47 %), maar kan dit niet omzetten in zetelwinst.

Het RW nam niet meer aan de Naamse provinciale verkiezingen deel en verlies dus automatisch haar vier provincieraadszetels.

Provincie Namen

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	272.428		275.082	
Blanco en ongeldige stemmen	19.462	7,14	21.760	7,91
Geldige stemmen	252.963	92,85	253.322	92,08
PRL	52.074	20,58	62.262	24,58
PS	74.874	29,60	90.492	35,72
PSC	65.770	25,99	70.736	27,92
Ecolo	17.698	6,99	18.909	7,46
UDRT	13.837	5,46	3.104	1,22
RW	23.092	9,12	—	—
Andere lijsten	5.648	2,23	7.813	3,08

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten

	1981	1985
PS	21	23
PSC	17	18
PRL	13	16
Ecolo	3	3
RW	4	—
UDRT	2	—
	60	60

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
PS	3	4
PSC	3	—
PRL	—	2

De UDRT kent ook een forse terugval. Uitgedrukt in percentage van het aantal geldige stemmen gaat het van 5,46 % in 1981 tot 1,22 % in 1985 (negatief saldo : — 4,24 %). Hierdoor verliest de partij haar twee provincieraadszetels die ze in 1981 had kunnen veroveren.

De overige lijsten maken een lichte vooruitgang, maar de winnaars van de provinciale verkiezingen te Namen zijn ongetwijfeld de drie grote politieke partijen.

De provincie Namen is één van de twee provincies waar de coalitie van het provinciebestuur gewijzigd wordt t.a.v. de vorige zittijd : een coalitie PS-PRL volgt er een samengaan van PS en PSC op.

8. Provincie Luik.

Aangaande de provinciale verkiezingen van Luik moet vooreerst opgemerkt dat omwille van het gedaalde bevolkingscijfer ook het aantal provincieraadszetels verminderd is van 90 naar 86. Het beste vergelijkingspunt tussen de uitslagen van 1981 en deze van 1985 vindt men dan ook uitgedrukt in het percentage van de geldige stemmen.

Uitgedrukt in het percentage van de geldige stemmen zijn de drie grote politieke formaties in Luik de enige winnaars : PRL (positief saldo + 1,81 %), PS (positief saldo + 2,43 %) en de PSC (positief saldo + 2,55 %). Deze winst wordt voor de PS en PSC omgezet in één provincieraadszetel meer.

De PRL, Ecolo en de PDB (Partei der Deutschsprachigen Belgier) behouden hun provincieraadszetels ondanks het lichte stemmenverlies van de laatste twee partijen (uitgedrukt in procent van het aantal geldige stemmen resp. een negatief saldo van — 0,29 % en — 0,43 %).

Het grootste verlies wordt geleden door het RW dat in 1985 in Luik niet meer aan de verkiezingen deelnam. In 1981 behaalde deze partij nog 5,52 % van het aantal geldige stemmen. De PCB en de UDRT verliezen resp. — 1,41 % en — 1,39 % van het aantal geldige stemmen. De communisten behouden in tegenstelling tot het RW en UDRT in Luik wel één provincieraadszetel maar kennen toch een duidelijke terugval.

De overige lijsten halen samen 3,14 % van de geldige stemmen wat een winst betekent van 2,45 % ten opzichte van 1981. Winnaars van de provinciale verkiezingen in Luik blijven evenwel de drie grote partijen, die hun posities versterken. De samenstelling van de bestendige deputatie blijft ongewijzigd : PS in coalitie met PRL.

Provincie Luik

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	630.802		626.990	
Blanco en ongeldige stemmen	47.269	7,49	50.103	7,99
Geldige stemmen	583.533	92,51	576.837	92
PRL	126.971	21,75	135.934	23,56
PS	222.243	38,08	233.730	40,51
PSC	108.178	18,53	120.576	20,90
Ecolo	40.793	6,99	38.659	6,70
PCB	24.718	4,23	16.299	2,82
UDRT	15.549	2,66	7.358	1,27
PDB	8.765	1,50	6.194	1,07
RW	32.250	5,52	—	—
Andere lijsten	4.066	0,69	18.137	3,14

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten*

	1981	1985
PRL	22	22
PS	38**	39
PSC	18	19
Ecolo	4	4
PCB	3	1
PDB	1	1
RW	3	—
UDRT	1	—
	90	86

* Omwille van het gedaalde bevolkingscijfer in de provincie werd het aantal provincieraadszetels te Luik met vier verminderd.

** Met één RPW.

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
PS	4	4
PRL	2	2

9. Provincie Luxemburg.

In de provincie Luxemburg blijven alleen de drie grote partijen in de provincieraad. Van deze partijen maakt alleen de PRL vooruitgang op alle drie de criteria, m.n. naar aantal stemmen, in percentage van het aantal geldige stemmen (positief saldo + 3,35 %) en in zetels.

De PSC heeft een lichte stemmenwinst, uitgedrukt in percentage van het aantal geldige stemmen een positief saldo van 0,98 %, maar blijft status quo wat het aantal zetels betreft. De PS verliest een miniem aantal stemmen, een erg klein percentage van het aantal geldige stemmen (negatief saldo — 0,29 %) maar toch één provincieraadszetel.

PROVINCIERAADSVERKIEZINGEN VAN 13 OKTOBER 1985

319

Ook de andere lijsten hebben een achteruitgang wat het aantal stemmen betreft, dit weerspiegelt zich in het verlies van de provincieraadszetel van Ecolo.

De partijpolitieke samenstelling van de bestendige deputatie blijft ongewijzigd: PRL en PS maken de dienst uit.

Provincie Luxemburg

	1981		1985	
		%		%
Neergelegde stembiljetten	151.546		153.835	
Blanco en ongeldige stemmen	10.421	6,87	11.191	7,27
Geldige stemmen	141.125	93,13	142.644	92,72
PRL	41.484	29,39	46.707	32,74
PS	35.980	25,49	35.942	25,20
PSC	47.763	33,84	49.663	34,82
Andere lijsten	15.898*	11,26	3.563	7,24 2,49
Ecolo			6.769	4,74

* De stemmen van Ecolo inbegrepen.

Verdeling van de provincieraadszetels over de lijsten

	1981	1985
PRL	16	18
PS	14	13
PSC	19	19
Ecolo	1	—
	50	50

Samenstelling van de bestendige deputatie

	1981	1985
PRL	3	3
PS	3	3

Algemeen overzicht.

In de vier Waalse provincies zijn de verkiezingen van 13 oktober 1985 gekenmerkt door een vooruitgang van de drie grote traditionele partijen. Het grootste succes wordt behaald door de PRL, gevolgd door een minder grote doch reële vooruitgang van de PS en de PSC. Ecolo blijft enigszins ter plaatse trappelen, terwijl het FDF, de UDRT en de PCB een flinke terugval kennen. Het RW dat in Wallonië niet meer aan de verkiezingen deelnam, verliest automatisch haar negen provincieraadszetels.

Evolutie van de zetels per partij en per regio

Partij	Vier Vlaamse provincies		Brabant		Vier Waalse provincies		Totaal	
	1981	1985	1981	1985	1981	1985	1985	Vershill
	CVP	127	134	14	17	—	—	151
PSC	—	—	6	9	73	75	84	+ 5
SP	74	59	8	9	—	—	98	+ 18
PS	—	—	10	12	119	122	134	+ 5
PVV	71	57	12	10	—	—	67	- 16
PRL	—	—	13	18	70	77	95	+ 12
VU	59	46	8	7	—	—	53	- 14
PVDA	—	1	—	—	—	—	1	+ 1
Vlaams Blok	2	2	—	—	—	—	2	—
FDf/RW	—	—	14	7	9	—	7	- 16
Agalev	7	11	—	1	—	—	12	+ 5
Ecolo	—	—	—	—	9	10	10	+ 1
PCB-KPB	—	—	—	—	5	—	1	- 4
UDRT-RAD	—	—	5	—	3	—	—	- 8
PDB	—	—	—	—	1	1	1	—
Wallon	—	—	—	—	1	—	—	- 1
	340	340	90	90	290	286	626	- 4

Ook de UDRT haalt geen enkele provincieraadszetel, terwijl de PCB er slechts één kan behouden.

De socialisten maken de grootste vooruitgang bij de provinciale verkiezingen in Vlaanderen. Maar ook de CVP en Agalev weten (in mindere mate) hun positie te versterken. Dit valt volledig ten nadele van de partijen die in 1981 nog een grote vooruitgang kenden, m.n. de PVV en de Volksunie.

In de provincie Brabant winnen de christen-democratische, socialistische en liberale partijenfamilies aan invloed. Bij deze laatste echter komt dit door de vooruitgang van de PRL, want de PVV verliest twee provincieraadszetels. Grote verliezers in Brabant zijn het FDF en RAD-UDRT.

Nationaal gezien hebben twee van de drie grote politieke families — de socialisten en christen-democraten — hun positie versterkt. In de liberale familie wordt de flinke terugval van de PVV grotendeels, doch niet volledig, opgevangen door de vooruitgang van de PRL. Ook de ecologisten weten hun aanhang te vergroten, voornamelijk in het Vlaamse landsgedeelte. Naast de PVV zijn de andere grote verliezers van deze provinciale verkiezing de regionalistische partijen m.n. de VU en het FDF. De communisten zetten hun neerwaardse trend, die reeds in 1981 merkbaar was, verder. In heel België kunnen ze slechts één provincieraadszetel meer behouden. RAD-UDRT verdwijnt volledig uit de provincieraden.

De samenstelling van de bestendige deputaties werd slechts in twee provincies gewijzigd. In Limburg kreeg de CVP de SP in plaats van de PVV als coalitiepartner en in Namen werd de PS-PSC coalitie opgevolgd door een alliantie tussen de PS en de PRL.

De alliantievorming in de bestendige deputatie wijst op de asymmetrische politieke verhoudingen in België. De coalitievorming op provinciaal vlak bracht de PS in alle Waalse, de CVP in alle Vlaamse bestendige deputaties. De PS heeft de absolute meerderheid in Henegouwen en vormt coalitie met de PRL in Luik, Luxemburg en Namen. De CVP gaat samen met de SP in Antwerpen, West-Vlaanderen en Limburg, en met de PVV in West-Vlaanderen. In Brabant is er een coalitie van christen-democraten, socialisten en liberalen.

Uitgeleide.

Met deze beschrijving van de voornaamste gegevens uit de provincieraadsverkiezingen is het onderwerp zeker niet uitgeput. De stemmenverschuivingen van parlements- naar provincieraadsverkiezingen (op eenzelfde dag, door eenzelfde kiezerskorps verricht) en het gebruik van de voorkeurstem bij de provincieraadsverkiezingen staan hoog op het verlanglijstje van kennisvermeerdering. Doch het meestal gebrekkig statistisch materiaal terzake, verhindert, op zijn minst voorlopig, dat men in de analyse doorstoot tot dat niveau. Nochtans, nu men met de idee speelt om provincieraadsverkiezingen van de parlementsverkiezingen los te koppelen en ze aan de gemeenteraadsverkiezingen te verbinden, is onderzoek in die richting dringend geboden opdat men betrouwbare aanwijzingen zou kunnen verstrekken aangaande de reikwijdte van de voorgestelde verandering. Werk is er voldoende, maar de middelen zijn (voorlopig) te schaars.

Summary : The provincial council elections in Belgium in 1985.

At the provincial council elections of the 13th of October 1985 in Belgium two of the three traditional political families made a general progress, namely the socialists and the christian democrats. The liberals had a serious decline in Flanders, but for the greater part this was counterbalanced by the liberal progress in Wallonia. The ecologists also made progress, mostly in the Flemish part of the country. Beside the Flemish liberals, the big losers of these elections were the regional parties, namely the Flemish nationalists and for sure the Walloon Rally who disappeared from the electoral scene.

Bijlage

TABEL

Overzicht van de beschikbare gegevens betreffende de provincieraadsverkiezingen, per provincie (1)

	West-Vlaanderen				Oost-Vlaanderen				Antwerpen				Limburg				Brabant			
	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton
Kiezers																				
Ingeschreven kiezers					L				L				T	T	T		L			
Afwezige kiezers																				
Stembiljetten																				
Neergelegde stembiljetten . . .			B	B	L				B	B	B	B	T	T	T		L			
Blanco en ongeldige biljetten . .			B	B	L				B	B	B	B	T	T	T		T	T	T	T
Geldige stembiljetten			B	B	L				B	B	B	B	T	T	T		T	T	T	T
Resultaten per partij																				
Geldige stemmen per partij . . .			B	B		T	T	T	B	B	B	B	T	T	T			T	T	T
Lijststemmen			B	B									T	T	T					B(1981)
Voorkeurstemmen (totaal)													T	T	T					
— Verkozenen			B	B								B								B(1981) B(1981)
— Niet-verkozen kandidaten . . .			B	B								B								B(1981) B(1981)
Zeteltoewijzing																				
Aantal te begeven zetels									B	B			T	T	T		T	T	T	
Kiesdeler											B									T
Zetels per partij (totaal)			B		T	T	T		B	B	B		T	T	T		T	T	T	
— Rechtstreeks toegekende zetels											B									T
— Zetels toegekend bij de tweede verdeling									B	B										T
Verkozenen																				
Cijfer van verkiesbaarheid																				B(1981)
Verkozenen per partij			B								B		T				B(1981)			B(1981)

TABEL (vervolg) (1)

	Henegouwen				Namen				Lulk (1981)				Luxemburg			
	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton	Totaal	Per Arrondissement	Per District	Per Kanton
Kiezers																
Ingeschreven kiezers													T	T	T	T
Afwezige kiezers																
Stembiljetten																
Neergelegde stembiljetten	T	T	T	T					B	B	B					
Blanco en ongeldige biljetten	T	T	T	T	T	T	T	T	B	B	B		T	T	T	T
Geldige stembiljetten	T	T	T	T	T	T	T	T	B	B	B	B	T	T	T	T
Resultaten per partij																
Geldige stemmen per partij	T	T	T	T	T	T	T	T	B	B	B	B	T	T	T	T
Lijststemmen							T				B	B				
Voorkeurstemmen (totaal)											B	B				
— Verkozenen								T			B	B				T
— Niet-verkozen kandidaten								T			B	B				T (2)
Zeteltoewijzing																
Aantal te begeven zetels	T	T	T		T	T	T		B	B	B					
Kiesdeler				T				T			B					
Zetels per partij (totaal)					T	T	T		B	B	B					T
— Rechtstreeks toegekende zetels								T			B					
— Zetels toegekend bij de tweede verdeling								T			B	B				
Verkozenen																
Cijfer van verkiesbaarheid								T			B					T
Verkozenen per partij				T	T		T				B					T

(1) B = brochure, T = tabel, L = Informatie verstrekt in een aanvullend schrijven.

(2) Enkel gegevens over de opvolgers.

Bijlage : De uitslagen van de provincieraadsverkiezingen.

Voorgaande tabellen geven voor elke provincie afzonderlijk, een overzicht van de bestaande gegevens over de provincieraadsverkiezingen, zoals die ons door de verschillende provinciebesturen werden ter beschikking gesteld. Sommige provincies bundelen de resultaten in de vorm van een brochure, andere verstrekken de gegevens op losse tabellen. De uitgebreidheid van de beschikbare informatie verschilt vaak in aanzienlijke mate naargelang de provincie. De inventarisatie steunt volledig op de resultaten van de provincieraadsverkiezingen van 13 oktober 1985, met uitzondering van de provincie Luik waar de resultaten van 1985 nog niet voorhanden waren, en de provincie Brabant waar een gedeelte van de gegevens ontbrak. In die gevallen werd gesteund op de resultaten van 8 november 1981, in afwachting van gelijkaardige informatie over de recente verkiezingen.

Bibliografische referenties.*Provincie West-Vlaanderen.*

Brochure : Uitslagen provincieraadsverkiezingen 13 oktober 1985, 30 p.

Provincie Oost-Vlaanderen.

Tabellen : Provincieraadsverkiezingen van 13 oktober 1985, 31 p.

Provincie Antwerpen.

Brochures : Provincieraadsverkiezingen van 8 november 1981. Statistiek van de uitkomsten der provincieraadsverkiezingen op 17 december 1978 en 8 november 1981, 23 p. - Provincieraadsverkiezingen van 13 oktober 1985. Statistiek van de uitslagen der provincieraadsverkiezingen op 8 november 1981 en 13 oktober 1985, 23 p.

Provincie Limburg.

Tabellen : Provincieraadsverkiezingen van 13 oktober 1985, 5 p.

Provincie Brabant.

Brochure : Province de Brabant. Elections Provinciales du 8 novembre 1981 - Provincie Brabant Provincieraadsverkiezingen van 8 november 1981, 298 p.
Tabellen : Provincieraadsverkiezingen van 13 oktober 1985, 35 p.

Provincie Henegouwen.

Tabellen : Elections Provinciales du 13 octobre 1985, 3 p. - Elections Provinciales du 8 novembre 1981, 2 p.

Provincie Namen.

Tabellen : Elections Provinciales du 8 novembre 1981, 15 p. - Elections Provinciales du 13 octobre 1985, 15 p.

Provincie Luik.

Brochure : Province de Liège. Résultats des élections provinciales du 8 novembre 1981, 181 p.

Provincie Luxemburg.

Tabellen : Elections Provinciales du 13 octobre 1985, 25 p.